6

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

INSTRVMENTIS QVIBVSDAM AD PERFORATIONEM CAPITIS FOETVS IN PARTV DIFFICILI APTIS.

QVAM

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DOMINO

CAROLO AVGVSTO

DVCE SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM ANGARIAE ET GVESTPHALIAE LANDGRAVIO THVRINGIAE REL.

AVCTORITATE GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN MEDICINA AC CHIRVRGIA HONORIBVS IVRIBVS AC PRIVILEGIIS RITE IMPETRANDIS

A. D. XXVIII. FEBRVARII. MDCCLXXXXII.

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

AVCTOR

IOANNES GEORGIVS KLEES

MOENO-FRANCOFVRTANVS.

IENAE

EX OFFICINA FIEDLERIANA.

S. R. I.

INCLYTAE AC LIBERAE

REIPVBLICAE

FRANCOFVRTENSIS AD MOENVM

PROCERIBVS

DOMINIS PERILLVSTRIBVS

PRAETORI

CONSVLIBVS

SCABINIS

SYNDICIS

AC

SENATORIBVS

PATRIBVS PATRIAE

SVMMIS

STVDIORVM MAECENATIBVS

HASCE

LABORVM MEDICORVM PRIMITIAS

CVM

OMNIGENAE PROSPERITATIS VOTO

IN

DEVOTISSIMI ANIMI MONVMENTVM

CONSECRAT

ET SE SVAQVE OMNIA

COMMENDAT

TANTORVM NOMINVM

CVLTOR OBSEQVIOSISSIMVS

AVCTOR.

§. 1.

Rationali medico, qui obſtetriciam artem non empyrice exercet, ſemper ſcitu digniſſimum erit inſtrumenti cuiusdam obſtetricii inuentorem noſſe, ac emendationes, quae ſenſim cum eo ſunt factae, ſatis perſpicere. Tunc non ſolum quantos fecerit ars progreſſus, praeclare ſcire poteſt, ſed etiam ex hiſtoria et comparatione inſtrumentorum diuerſorum nouum invenire ac componere licet, in quo et vitia aliorum vitata, et qualitates optimas coniunctas reperies. Quamquam *perforatio capitis* in partu difficili ob maximos artis obſtetriciae progreſſus hodierno die rarior eſt facta, tamen omnem perforatorii, crudeliſſimi licet inſtrumenti, vſum repudiare ac damnare non poteris.

In hocce opuſculo periculum feci, vt inſtrumentorum diuerſorum, quae ad caput extenuandum in partu difficili adhibentur, primum brevem cognitionem exhiberem, dein, quomodo et quando ſint applicanda, indicarem.

Quos labores, tamquam primitias iuuenis et in arte obſtetricia tyronis, bene uole reſpicias, te B. L. etiam atque etiam rogo.

§. 2.

Olim perforatio capitis in peluim depacti ab obſtetricantibus ſaepius peracta fuit, quam hoc ſeculo quia viris ex praeiudicata opinione ac pudicitia quadam mulierum haud tempeſtiua ſerior aditus tempore partus concedebatur, vbi ſaepe nullum artis praeſidium praeter perforationem reſtabat, tum etiam, quia ex ignorantia operationum tam manualium, quam inſtrumentalium, praeſertim forcipis emendatae, quorum cognitionem recentioribus medicis debemus, partus hac ſola via hoc abſolvendus videbatur.

§. 3.

In contemplatione diuerſorum inſtrumentorum, quatenus ad dictam operationem perficiendam ſeu perforatorium ſpectant, ſequentem ordinem ſequamur. Omnia ſunt aut *nuda*, aut *tecta*. Extant *cultri*, *forſices* ac *vncini*.

I. Perfoeatoria nvda.

a) *Cultri*.

Veteres medici tam rectos, quam curuos cultros in vſu habuerunt. Hippocrates de cultello quodam ſer-

ſermonem facit, cuius ope caput foetus aperiendum eſſet. ALBVCASEM, Arabs, formas ſic dictas ſpatumiles inuenit, quorum altera figuram cylindricam habet in ſuperiore et inferiori parte acuta, rotunda et incurvata apice praedita, altera tribus anulis in perpendiculari directione eſt compoſita, quorum externi ſunt acuminati *a*).

Incurvatum brevemque cultellum invenies apud PAREEVR *b*). DE LA MOTTE ad perforationem capitis foetus cultellum chirurgicum in vſu habuit, cuius ope portionem quandam ex capite exſcidit. SIMSON cultello brevi in annulo firmato vtebatur. Culter longitudinem pollicis adaequat, atque in fundo ſuo, non autem, vt illud ROEDERERI, de quo infra ſermo erit, in dorſo cum annulo connectitur, et in ſuperiore parte acuminatus eſt. Cel. AITKEN *e*) quoque inſtrumenti cuiusdam effigiem habet, quod

 ad

a) *Aitken* Grundſäze der Entbindungskunſt, aus dem Engl. überſezt von *C. H. Spor*. Nürnberg 1789. tab 28. Fig. 1. 2. 7. 8.

b) *Parée* deux livres de Chirurgie, de la generation de l' homme, et de l' extraction des enfans, à Paris. 1582. fol.

c) *de la Motte* traité complet des accouchemens, Paris 1721. 4. liv. 3. Chap. 26. obſerv. 257.

d) Neue mediciniſche Verſuche einer Geſellſchaft Aerzte in Edinburg, 5. Band, 1. Theil Nro. 40.

e) *Aitken* l. c. tab. 27. Fig. 2.

ad ſimilitudinem Simſoniani propius accedit. Culter ſolummodo eſt brevior et annulo iunctus, qui omnimodo figuram annuli digitalis ſartorum habet.

§. 4.

Roedereri *f*) cultellum annularem omnibus ſatis notum, hic quoque perforatoriis adnumero, quamquam eius vſus maior eſt, et in ſpecie diſſectioni foetus in vtero deſtinatus. Attamen perforatio capitis plurimis in caſibus cum iſto eſt inſtituenda, vt affirmant magni artis obſtetriciae magiſtri. Gracilis eſt cultellus, in inferiori parte eius dorſi annulo praeditus, quem in ipſa operatione digito medio inducimus. Hoc modo culter in digito, quoad eius longitudinem, manet, et manu ſecundum regulas artis obſtetriciae conſuetas, vt facilius vaginae immittatur, compreſſa, eo ipſo tectus eſt. Ill. Starke, praeceptor quam maxime venerandus, inſtrumentum hocce ingenioſiſſime emendauit, cum in eius parte ſuperiori ſecundum adhuc annulum adiungeret. Quo factum eſt, vt firmius digito adhaereat atque tutius applicari poſſit *g*).

§. 5.

f) *Stein* theor, und pract, Anleitung zur Geburtshülfe, Caſſel 1783. tom. 2. tab. 4. fig. 2.

g) *Doebener* Diſſertat. de applicandis inſtrumentis in arte obſtetric, Ienae 1785. 4.

§. 5.

Mavriceav *h*) ſingulare quoddam inſtrumentum anceps, ſuperne acumimatum, quod figuram haſtae adaequat, ad aperiendum caput invenit, et aliud priori valde ſimile lanciforme Mesnard *i*) attulit. Vterque cel. vir ſingulares quoque forcipes ad extractionem capitis perforati commendavit, quas ut fuſius deſcriberem, nec propoſitum, nec tempus permittit. Vnam ſolummodo ſilentio praeterire non poſſum, nempe illam Friedii ſenioris, cuius effigiem dedit Voigt *l*). Forcipem iſtam in interno latere dentatam, et in medio longam atque acuminatam ſpinam vides, quae, forcipe usque ad caput foetus deláta, verſus anteriora protrudi debet. Scopum autem nullo modó adimplere poteſt, cum apertura inde facta tam parva ſit, vt exitus cerebri et extenuatio capitis ſequi non poſſit. Cumque in genere mobilem iuncturam non haberet iſta forceps, eius applicatio diffiicillima fuiſſe videtur.

 §. 7.

h) *Mauriceau* Obſervations ſur la groſſeſſe et l' accouchement des femmes, à Paris 1706. 4.

i) *Mesnard* Guide de accoucheurs, Paris 1743. 8.

k) *Voigt* Probeſchrift von dem abgeriſſenen Kopfe in der Gebärmutter, Gieſſen 1743. in *Levrets* Wahrnehmungen von ſchweren Geburten, herausgegeben von *Walbaum*, Lübeck und Altona 1758. 1. Band pag. 307.

§. 6.

Cel. Aitken, cum in libro ſuo vectem ſic dictum mobilem ſeu articulatum deſcriberet, auctor eſt illum etiam in neceſſitatis casu loco perforatorii adhiberi poſſe, ſi lamina ferrea tricuspidata ſupra illam ligetur.

b) *Forſices.*

§. 7.

Deventer *l*), qui ſingulare instrumentum ad perforationem ſuperfluum iudicabat, cultello aut forfice vsque ad apicem linteo involuta utebatur. Hic modus interdum medicum obſtetricantem iuvabit, ſi forte fortuna perforatorio deſtitutus ſit. Id quod accidit cl. D. Müller, ſeniori, medico practico in patria vrbe, fautori meo maximo, cui pro ſua erga me benevolentia maximas, quas poſſum, ago habeoque gratias. Vocatus ad aegrotum rus habitanem, audiuit in iſto vico parturientem eſſe quandam iam per aliquot dies in ſtatu triſtiſſimo, ab obſtetrice foetum non ſolui poſſe etc. Adiit illam, atque vſum perforatorii indicatum invenit, ſed cum iſtiusmodi caſus plane eſſet inopinatus, inſtrumentorum copià nullã, urgente neceſſitate, vulgari forfice i. e. chartaria, cerebri efflux um partumque promovere coactus fuit.

§. 8.

l) *Deventer* Operationes chirurgicae, nouum lumen exhibentes obſtetricantibus, Lugd. 1701. 4.

§. 8.

Smellie *m*) ſingularem rectam et longitudini pollicum XI. aequalem forficem in tabulis anatomicis propoſuit. Acies brachiorum ſupra iuncturam ab illa forficis communis non diuerſam, lata et acuminata eſt, atque in eorum medio duo ſunt bacilla tranuerſalia in externo latere. Clariſſimus auctor in genere quidem uſui inſtrumentorum non fauet, praeſertim ſub deſcriptione forficis ſuadet omnem cautionem optimaque artis remedia adhibere, priusquam operationem cruentam ſuscipias. Manus tunc in vaginam immitti, digiti duo contra ſuturam cranii quandam praeviam firmari, forfex altera manu verſus hunc locum ſenſim in caput infigi debet vsque ad baeilla transverſalia. Postea manus e vagina emittenda, forſexque diducenda eſt. Qua operatione apertura in cranium facta, inſtrumentum iterum claudimus ac vertimus, ita, vt in oppoſito loco inciſionem alteram inſtituere poſſimus crucis formam habentem. Si forſan cerebrum non ſatis eſſet deletum, vt facile efflueret, Smellie propoſuit hoc ope vncini in capitis aperturam immiſſi efficere. Quo facto, feſtucas oſſium cranii forſitan relictas cum digitis auferre fas eſt.

§. 9.

m) *Smellie* anatomiſche Tafeln, aus dem Engliſchen überſezt, von C. L. B. Augsburg 1782. tab. 39. fig. d.

§. 9.

Walbaum *n*) aliud inſtrumentum ſimplex et commodum deſcripſit. Eſt ſorfex incurvata, in longitudine XII. pollicum, brevibus cum aciebus, longis vero manubriis. Altera acies eſt acuminata, altera obtuſa in apice. A communi forfice incurvata non eſt diverſa, praeterquam quod manubrium alterum propius accedat, et in infima parte annulus vnus ab altero procul remotus ſit. Ante applicationem inſtrumentum cum corio tenui aut linteo inuolui, tum ad foetus caput adduci, et brachium acuminatum in fontanellam cranii iniici debet, dum annuli in ½ poll. ſpatio diducerentur. Itaque cum brachio obtuſo, quod non in caput penetrat, ex cranio, quantum placet, ſcindendum iubet. Quamquam partem, cui infigitur inſtrumentum, comites et quaſi dirigentes digiti in vagina prius explorant, quam fiat ipſa applicatio, tamen non omne periculum vterum aut vaginam matris laedendi euitare poteris.

§. 10.

Celeb. Levret *o*) quoque perforatorium ſub nomine *perce crâne à deux lames* exhibuit, quod forficis rectae figuram habet. Vulgaris iunctura paene

n) *Wallbaum's* Ausgabe von Levrets Wahrnehmungen, tom. 2. pag. 455. tab. 4. fig. 1.

o) *Stein* l. c. tom. 2. tab. 3.

ne in medio eſt totius inſtrumenti, quod longitudinem X. poll. aequat, manubria paululum ſunt longiora aciebus acuminatis et per longitudinem pollicis peracutis.

§. 11.

Fried iunior, obſtetricator Argentoratenſis, hoc inſtrumentum Levretianum ita emendauit p). Brachia alio modo, quam in forfico communi, iungi curavit. Loco iuncturae in vno brachio nodus eſt ſemicircularis, in ſulco alterius brachii movendus. Nodus et ſulcus ex aduerſa regione conſiſtunt. Itaque manubria, inter quae lamina motum ciens poſita eſt, si inſtrumentum aperimus, non ſunt diducenda, vt in forfice Levretiana, ſed potius comprimenda. Sine dubio hac mutatione apertio multo fit facilior. Perforatorio hocce vtebatur cl. Roederer, et apud quosdam auctores illud ſub nomine Roedereriani deſcriptum legimus. At hiſtoriam huius inventionis pertinere videntur, quae mihi retulit Ill. G. Ch. Siebold, Profeſſor Herbipolenſis, praeceptor maximopere colendus, cuius ſemper gratiſſima mente recordabor, eaque ſilentio hic praeterire non poſſum. Iuncturam nempe ſupra expoſitam et laminam inter manubria proprie chirurgus Hannoveranus, cl. Lampe, invenit, atque conficiendas curavit, cum communiter cum

p) *Fried* Anfangsgründe der Geburtshülfe, Strasburg 1769. tab. 5. fig. 4.

cum Friedio iuniori partum perforatorio indicato abſoluendum haberet, ac forfice vulgari vti cogeretur. Accidit hoc anno 1764, quo tempore Roederer, cui inuentionem plurimi tribuunt, theologiae adhuc operam dedit.

§. 12.

Perforatorium, quod celeberrimo Weidmanno, Profeſſori Moguntino, in vſu eſt, quodque mihi cl. D. Wenzell, de cuius erga me amicitia mihi gratulari poſſum, cognitum fecit, a Friediano, vt mihi videtur, non multum differt. Acierum in externo latere acutarum pars eſt rectilinea, in Friediano vero conuexa, in manubriis annuli deſunt.

§. 13.

Perforatorium Denmanni *q)* figuram forficis vt plurimum Smellianae (§. 8.) adaequat. Acies eſt gracilior et ſolummodo in apice per longitudinem pollicis acuta, reliqua autem bracteae pars craſſior, ad exemplum bacillorum transverſalium in perforatorio Smelliano.

c) *Vncini.*

§. 14.

Inter perforatoria nuda adhuc referendi ſunt *uncini*, quos praeſertim veteres in vsu habuerunt; Voigt

q) Aitken l. c. tab. 29. fig. 8.

Voigt r) plurimos plus minus incurvatos, ſimplices ac duplices, deſcripſit. Superior ſiue proprie acuminata et vncinata pars horum inſtrumentorum in praeviam commodamque capitis foetus partem iniici debet, poſtquam digiti ad hunc locum immiſſi ſunt, vbi durante operatione manent, ne qua matri laeſio accidat, si capitis fruſtum forſan cum vnco diſſecaretur. Vno eodemque tempore caput cum iſtis extrahi debuit. Hodie prorſum obſoleuerunt. Facile enim videbis, eorum ope, circumſtantiis ſupra enarratis, capitis molem non imminui, atque vterum aut vaginam laeſioni facillime exponi potuiſſe.

§. 15.

II. Perforatoria tecta.

Quicunque culter acutus ſiue anceps, ſiue ſimplicis aciei, facile, ni cautiſſime dirigatur, genitalia laedit. Praeſtant ergo inſtrumenta theca quadam tecta et occultata. Fried ſenior s) inſtrumentum a ſe inventum atque *Troicar* nominatum ad caput perforatione extenuandum commendauit. In ſuperiore parte ſiguram habet gladii ancipitis, in duabus vaginis ex orichalco factis contenti, quarum vna eſt mobilis, altera immobilis. Culter cum priori atque cum bractea quadam connectitur. Cum itaque manubrium tenetur, pollexque contra bracteam ponitur, culter protrudi poteſt

r) *Voigt* l. c. tab. 3.
s) *Voigt* l. c. *pag.* 56.

poteſt. Quod inſtrumentum haud difficulter ad caput foetus immitti, et poſtquam culter per bracteam in eius vaginam retractus eſt, etiam reduci poteſt ſine genitalium laeſione. Interim negari non poteſt, apertionem in caput factam nimis eſſe parvam, niſi iterum iterumque inſtrumentum vertimus, vt maior evadat, digitusque ad cerebrum deſtruendum intrare poſſit. Hac operatione autem plane corrumpitur et ad eundem vſum in poſterum inutile redditur. Serrrulam atque cochlear dentatum auctor cl. Fried ad perforationem proſequendam laudat, ſed eorum applicatio multo cum periculo coniuncta eſt. Perforatorium iſthoc a nonnullis cel. viris adhuc in vſum vocatur.

§. 16.

Perforatorium Bingianvm t) in genere forficis figuram habet, cuius brachium ſiniſtrum ſuper iuncturam vulgarem duabus e laminis in apice acuminata rurſus iunctis eſt confectum, dextrum autem eſt culter in externo latere acutus, et cum inſtrumentum clauſum ſit, intra laminam ſiniſtri brachii reconditus. Applicatio ſequenti modo fit. Annulus dexter pollici, ſiniſter vero digito minimo induuntur, digiti ad reliquam mediam ponuntur inſtrumenti partem, quod caute ductu alterius manus, quae iam antea in vaginam muliebrem intrauit, capiti foetus infigitur. Quo facto, aperiendum

t) *I. G. Iancke* Com. de forcipe ac forfice ferramentis a *Bingio*, Chirurgo Hafnienſi, inventis, Lipſiae 1750.

dum eſt inſtrumentum, vt culter detegatur, quocum inciſio fieri poteſt ac debet. Peracta operatione, rurſus clauditur ac provide educitur. Sed omnes hae cautelae, quamuis optime adhibitae, obſtetricantem non ſatis ab omni periculo genitalia laedendi liberabunt.

§. 17.

Ovld *u*) ſingulare inſtrumentum inuenit, cui *terebrae occultae* nomen eſt. Eſt bacillum ferreum rotundum, acutum per elaterem ſiue laminam ſpiralem motum cientem, cum vagina quadam metallica connexum. In inferiore parte manubrium eſt ligneum, cui ſi apprimitur, culter, alias tectus, apparet, et in caput foetus demitti poteſt, atque propria vi, elateris nempe cauſa, in eius vaginam redit. Cum iſto perforatorio, quoad conſtructionem, maxime conveniunt *Denyſianum* illudque ab Aitken inventum, quod ſolummodo breuius graciliusque eſt.

§. 18.

Ad perforationem atque extractionem capitis foetus aliud inſtrumentum invenit Bvrton *x*), atque *extra-*

u) *Firlding Oulds* Tractät über die Hebammenkunſt, Dublin 1742. 8.

x) *Walbaum* l. c. tom. i. tab. 5. fig. 3. 4.

tractorem nominauit. Eſt lamina ferrea, longa in apice ad ſimilitudinem folii myrtacei acuminata, cum manubrio ligneo. Sub cultro in quocunque latere duo bacilla brevia per geniculum mobilia adhaerent. Cum iſto geniculo filum ferreum eſt iunctum longitudini laminae aequale, cui ſi inferiori parte apprimitur, bacilla ſe erigunt, atque horizontatem ſitum cum priori longitutinali permutant. Vagina quaedam metallica omnes inſtrumenti partes tegit, quae ſub applicatione reduci debet, ut euſpis et bacilla in foetus caput intrare poſſint. Quo facto, rotari debet inſtrumentum, vt cerebrum deſtructum effluat, atque caput ſimul extrahi poſſit.

§. 19.

Aitken *y*) forficem ac forcipem ſub vno inſtrumento comprehenſas deſcripſit. Iunctura cum illa forficis vulgaris convenit, ſuper quam brachia forficis in duabus vaginis ſingularibus clauſa, et ſub illa alia manubria ad forficem, alia ad vaginas invenies, ita, vt ſingulis ſeorſim a poſteriori vti poſſis.

§. 20.

Cum inciſio in caput foetus perforatorio Friedii ſenioris facta non ſatis magna et Levretianum a periculo genitalia laedendi non immune ſit, cl. H. I: Brünning-

y) L. c. tab. 27. fig. 4.

KINGHAVSEN, Profeſſor in academia Herbipolenſi nuper conſtitutus, medicis ac chirurgis tractatu *de fractura colli oſſis femoris* bene notus perſpectusque, aliud inſtrumentum ex ambobus illis componi curauit, vbi vagina Friediana forficem Levretianam tegit. In ſpecie quodammodo adhuc mutatum eſt, nempe brachia forficis non in medio, ſed in infima parte inter annulos, et quidem immobiliter connectuntur, ſupra magis diuaricata ſunt, quam infra. Quoad latitudinem, omnimodo a vagina tecta ſunt, ſed quoad longitudinem $1\frac{1}{2}$ poll. ſpatium nudum eſt. Vagina mobilis eſt, id eſt, protrudi ae reduci poteſt. In caſu priori cuſpis eſt tecta, in poſteriori vero denudata. Vagina ipſa ex duobus laminis orichalceis, in medio cochleae cuiusdam ope iunctis, confecta eſt. Clavus cochleae inter brachia forficis eſt movendus, ita, vt, vagina retracta, eo ipſo illa magis diducantur. Maxime autem cum perficitur, cum laminae vaginae ambobus lateribus in margine ſeparatae ſint.

§. 21.

Quae conſtructio, cum valde mihi placuetit, ad eius exemplum perforatorium FRIEDII iunioris (§. 11.) aut potius cel. WEIDMANNI (§. 12.) vagina quadam tegi curaui. Vagina iſta ſupra eſt latior, quam infra, conicam ita figuram habet, eiusque laminae in ambobus marginibus divaricatae ſunt ac cochlea quadam iunctae, vt firmius adhaereant, for-

fexque, brachiis adhuc clauſis, aliquantillum protrudi, itaque ante inciſionem pungi poſſit. Quo facto, nullum cutis fruſtum in foetus capite non inciſum inter brachia forſicis ſupererit. Vagina denuo per bracteam illi, quae in inſtrumento Friedii ſenioris eſt, ſimilem movenda eſt. Annuli in manubriis extant, quia cum iſtos vna manu teneremus, forſitan vagina facilius retrahi et poſt applicationem protrudi poteſt. Totum inſtrumentum longitudini X. poll. atque ſuper iuncturam latitudini 1. poll. adaequat. Pars illa brachiorum in externo latere acuta, in longitudine $1\frac{1}{2}$ poll. habet. Inciſio ab iſto facta paene duorum poll. magnitudinem habebit.

Qua conſtructione inſtrumentum hocce omnes proprietates, quae ab idoneo perforatorio deſiderantur, vt equidem credo, acquiſivit, nempe vt inciſio ſatis magna fiat, et maior adhuc, quam in Brvnninghavseniano, (abhoc enim apertura cranii nimis parua fit) atque vt periculum partes quasdam laedendi, quae non laedi debent, ſub eius vſu evitetur.

Sequenti modo inſtrumentum applicatur. In capitis ſutura quadam, verbo, illius parte praevia, digiti duo manus ſiniſtrae firmantur, illorumque ductu dextra inſtrumentum caute immittitur. Dein inciſio faeienda eſt, dum protrudatur, vaginaque eius bracteae ope retrahitur, ac vno eodemque tempore manubria comprimuntur. Vna inciſura non ſufficiente, ſecundum metho-

thodum Smellianam altera priorem decuſſans facienda eſt. Digitis, inſtrumentum vbivis comitantibus et obvias forſan genitalium carnes removentibus, denuo cerebri effluxus promovetur. Tunc in caſu dato partus naturae eſt committendus, et caput foctus dolorum viribus naſci, merito eſt ſperandum, niſi forcipe, vnco Smelliano aut alio remedio hic loci non deſcribendo opus eſſe videatur.

§. 22.

Deſcriptis quibusdam inſtrumentis ad extenuandum caput, aptiſſimis nunc caſus illos, *ubi admittenda ſint*, propius determinabo. In genere *foetu mortuo* atque *capite* eius *praevio* perforatio ſuscipitur. De iſtis enim partus ſpeciebus, vbi diſſectio foetus in vtero, perforatio pectoris ſiue abdominis indicata ſunt, hic non ſermo eſt. Sed priusquam ſpecialiorem indicationem adduco, de *ſignis foetus mortui* verba quaedam faciam.

§ 23.

Foetum eſſe *mortuum*, praeſertim ex ſignis ſequentibus *patet*, cum mater forſan in grauiditate graues morbos, externam violentiam, vteri haemorrhagiam etc. vt cauſas foetum necantes, perpeſſa ſit, cum mater nullum infantis motum in abdomine, contra vero graue pondus in vtero, modo ad dextrum, modo ad ſiniſtrum latus caducum ſentiat, cum abdomen molle, fri-

gens et verſus inferiora inclinatum ſit, protuberantia vmbilici, quae iamiam adfuit, rurſus evanescat, cum mammae collapſae et flaccidae ſerum copioſe profundant etc.

Partu ipſo *inſtante*, haec ſigna praecipua ſunt, *pulſus* in funiculo umbilicali, regione cordis etc. *deficiens*. Quibusdam ab auctoribus hic quoque pulſus in fontanella, ſed male refertur. Nam in parvulis eius arteriis percipi non poteſt, ergo ſaepius illi propriorum digitorum pulſum ſenſiſſe videntur. *Membra* infantis *flaccida* ſunt, motus eorum v. c. linguae aut maxillae inferioris verſus ſuperiorem *deeſt*.

Tumor ille *capitis* foetus in peluim ingreſſi, qui a copioſiori affluxu ſanguinis reſtagnantis et in telam celluloſam effuſi oritur, plane *deficit*. Fac vero adeſſe eum foetumque ſub partus initium vixiſſe *mollis* ſemper eſt, tumori impreſſioni digitorum cedit, incremento non augetur, vel diſrumpitur, oſſa cranii ſe vicina tangunt, atque ſupra ſe invicem facile moveri poſſunt, margines ſtridorem edunt etc.

Ruptura capitis ſuccedanei accidit, cum partus iam diu durauit, ob extravaſatum in cellulis cutis cranii putreſcentem, in ſpecie, vbi hydrocephalo ſ. d. interno foetus laborat. Nuda tunc oſſa cranii ſiue cum ſolo perioſteo tecta exploranda ſunt. Ill. SIEBOLD caſum quendam mihi retulit, vbi horis iam XXIV. poſt

par-

partus initium praeterlapſis, ae forcipe ſine fructu iamiam adhibita, nullis autem hucusque inſtrumentis acutis applicatis, perforatorio vti cogebatur. Caput ſuccedaneum disruptum cranium denudauerat, atque mediocris aquae quantitas effundebatur. Ab alio obſtetricante, digno, cui fides adhibeatur, qui primus adfuit, hoc obſervatum fuerat. Aquas ille effluentes manu excepit.

Deinde foetu mortuo, *meconium profluit.* Certius hoc ſignum eſt, ſi ſtatim poſt liquoris amnii effluxum appareat, meconium cum illo mixtum ſit, aliaeque partes, quam nates praeviae ſint. Foetus etiam ita poteſt irritari, vt meconium demittat, aut in verſionis negotio ab obſtetricantis manu, aut aquis effluxis ab vtero ſe contrahente, Levret aliique infantes vivos naſci viderunt, vbi, durante partu, meconium abiit.

Tum foetus *membra epidermide priuari* poſſunt. Id quod non vi, ſed leuiſſima contrectatione fieri debet, nata foetus pars ſubnigra eſt, liquores *putres*, decolores foetentesque, mephitim nauſeoſam halantes, ex genitalibus profluunt. Quamquam haec putredinis ſigna notabiliora ſint, paullum tamen reſtringi debent. Rariſſime enim foetus ante inſtantem partum putreſcit, quia hoc velamentorum lacerationem liberumque aeris

in

in vterum aditum requirit. Bavdelocqve z) in caſu prolapſi brachii putredinem huius interdum eſſe localem obſeruauit. Eius modi caſum memorabilem quoque apud Cl. Pyl a) legas. Maxime autem memorandus hoc loco caſus venit apud candidum obſervatorem Fabricivm ab Hilden, qui cum vertice ſpacelato infantem naſci vidit, et cum foetore ſimul foedo tertio demum poſt extractionem die demortuum.

Facile vides, infantem ex ſignis iſtis non ſingulis, ſed collective ſumtis, mortuum pronunciari poſſe. Cum difficultates nobis adhuc ſuperſint, cumque multa ſigna, capite praevio, in cauitatem peluis depacto, inutilia ſint, ſumma cum providentia merito crudele perforatorium adhibendum videtur. Horribiles ſunt iſti caſus, ab auctoribus litteris conſignati, vbi caput infantis perforatum fuit, qui poſt partum clamores adhuc edidit, convulſionibusque correptus periit.

§. 24.

Caſus ſpeciales, vbi perforatio indicata eſt, hi ſunt:

1. Ma-

z) *Baudelocque* Anleitung zur Entbindungskunſt herausgegeben von *Meckel* 2. Ausgabe, Leipzig 1791. 1. Band p. 737.

a) *Pyl* Magazin der gerichtlichen Arzneykunde, 2. Theil p. 579.

1. Maximus incuneationis capitis gradus vel ab anguſtia peluis, vel a capite nimis magno, monſtroſo, et quidem in ſitu iſtius quocunque.

2. Capitis paragomphoſis poſt verſionis negotium.

3. Caput a foetus trunco abruptum,

Perfectam paragomphoſin, vt ne ſtilus quidem inter parietes internos peluis atque ambitum capitis incuneati introduci potuerit, bis vidit cel. Wrisberg. Vterque caſus forcipis applicationem reſpuebat, ſolo perforatorio capita erant extenuanda. In genere autem neceſſe eſt, vt antea alia remedia, v. c. antiſpasmodica, ſi caſus requirit, forcepsque adhibeantur, quia raro de paragomphoſeos gradu, niſi experientia, diiudicari poteſt.

Spaſmus in orificio vteri, magni momenti res, ſaepius adeſt. Partum cum iſto morbo complicatum aliquando abſoluendum habuit, caſumque mihi enarrauit Excell. Siebold, communiter cum patre eius Carolo Casp. Siebold, praeceptore meo ad cineres vsque colendo, et meis praeconiis ſuperiori.

Ruſticae cuidam primiparae, ſtatura mediocri, conſtitutione ſana, robuſta, plethorica, in partu brachium foetus procidit. Quod tactu ante velamentorum laceratione erat explorandum, atque verſionem indica-

caverat, quam ill. Siebold ſuſcepit. Peſſime ſe geſſit pariens, magnum edidit clamorem, pedibusque calcauit. Multis itaque cum difficultatibus infans vsque ad caput naſcebatur, hoc vero, quamquam ſitum rectum haberet, atque pro plurima parte iam in cauitate peluis eſſet, non ſequebatur. Probatiſſimae operationes manuales, omnisque ars violenta ab vtroque, ſed fruſtra adhibebantur. Cum certiſſima mortis foetus ſigna adeſſent, perforatorio aut vnco Smelliano incurvato vti concludebatur. Rarior iſte caſus non in ſuſpicionem venerat, hinc inſtrumenta neceſſaria e domo adferri iubebantur. Feminae facies valde rubuit, calor auctus, pulſus plenus durusque fuit. Venae ſectio itaque magna in brachio adhuc inſtituebatur. Cum poſtea rurſus periculum foetum ſoluendi factum ſit, caput haud difficulter naſcebatur. Applicatio itaque aliorum inſtrumentorum, praeſertim vnci Smelliani, valde laborioſa et plane ſuperflua fuit.

Cauſam exitus huius mitioris ſine dubio venaſectio, vt remedium antiſpasmodicum, fuit. Spasmus orificii vterini, quem illa in iſta femina plethorica ſuſtulit, caput cohibuerat.

§. 25.

Quaeritur, an perforatorium quoque indicatum ſit, cum, foetu adhuc viuo, nullum aliud remedium partum promovendi, quam ſectio caeſarea aut ſyn-

chon-

chondroſeos oſſium pubis ſuperſit, materque operationes haſce concedere nollet. Quaeſtionem ill. STARKE *b*) ſequentibus ſub conditionibus affirmavit, quod caſus caute ac prudenter conſideratus ob capitis magnitudinem ſiue peluis anguſtiam plane nullum aliud remedium, quam illa heroica requirat, quod optima perſuaſio, reſpectu matris diuerſa, omnesque rationes a doctrina morali ac religionis plane inutilia fuerint, quod mater maxima cum certitudine affirmaverit, infantem potius eſſe necandum, quam ſe ipſam periculo exponendam eſſe. Multis rationibus magnus ille obſtetricator ſententiam ſuam adhuc locupletauit. Conſiderandum eſt, matrem ſanam etiamnum in viuis eſſe ſuperſtiqem, diuque manere poſſe, perſonam eſſe nobiliorem foetu, qui ipſo partu, morbis infantilibus etc. multis in diſcriminibus adhuc verſatur.

Varia de illo caſu opiniones extant. Secundum quosdem mater ſine omni auxilio ſuae ſorti committi, ſecundum OSBORN aliosque Anglos foetus perforatus per quoddam tempus adhuc in pelui manere debet, ne viuus naſcatur. — Fatum obſtetricantis illo in caſu eſt triſtiſſimum. Conſilium horribile enim eſt, truculento modo ferrum frigidum, vt ait PLENCK, in foetum vivum trudendi, terrore ac horrore afficiuntur adſtantes. Cum ſigna foetus viui certiora eſſent, cum ob conſtitutionem caeteroquin ſanan, ob iuventutem viresque ma-

b) Archiv für die Geburtshülfe, 2. B. 4. St. p. 20.

matris, ſectionis caeſareae aut ſynchondroſeos oſſium pubis, euentus fortunatus ſperandus ſit, multo difficilius, nonnullis forſan impoſſibile videbitur caput perforandi. Cum vero e contrario ſigna vitae eſſent incerta, tempus opportunum illud, vbi operationes illae bono cum ſucceſſu inſtitui debent, iammlam praeterlapſum ſit, cum alii adhuc morbi et vires parientis fractae euentum ambiguum facerent, minus cunctandum erit. Saepius fortaſſe hoc accidit, quam illud, quia auxilium ſero poſtulabatur, aut ex aliis diuerſis cauſis.

Cl. quidam obſtetricantes, v. c. Plenck, ſuadent partum non ad finem perduendi, neque perforationem inſtituendi, priusquam infans in vtero mortuus ſit.

Poſſitne hoc conſilium nos iuuare atque ambiguitatem omnem auferre? Attamen negari non poteſt, mortem foetus ſaepe tardare, tempusque illud, vbi mortuus ſit, haud facile determinatur, mater ſortem infelicem, v. c. inflammationem vteri etc. periclitatur. Sed haec mala ſecundum regulas artis tolli debent.

Maxime, vt mihi videtur, ob caſuum diuerſitatem ad indiuiduum eſt reſpiciendum atque poſt exactum circumſtantiarum examen modo hoc, modo illud conſilium proſequendum. Sed haec hactenus et pro ſcopo meo ſufficiant.